

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

stv@eduskunta.fi

Valiokuntaneuvos Eila Mäkipää

eila.makipaa@eduskunta.fi

LAUSUNTO

23.1.2019

Viite HE 310/2018 vp / Asiantuntijapyyntö
Asia Hallituksen esitys

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry – Pensionärsförbundens intresseorganisation PIO rf toteaa hallituksen esityksestä laiksi sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakasmaksuista seuraavaa:

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakasmaksuista (HE 310/2018) tarkoittaa eräin kohdin merkittäviä parannuksia ikäihmisten asemaan, mitä pidämme hyvänä asiana.

Pidämme kuitenkin esitetyn asiakasmaksulain uudistuksia riittämättöminä. Palvelu-, matka- ja lääkemaksukatot tulee yhdistää yhdeksi maksukatoksi, jonka tason tulee olla korkeintaan kuukaudessa maksettavan takuueläkkeen suuruinen.

EETU ry ei kannata niin sanotun ”välikaton” poistamista terveyskeskuslääkärien käynneistä johtuvista maksuista. Välikaton poistamisella olisi kielteinen vaikutus ikäihmisten mahdollisuuksiin käyttää terveyskeskuspalveluita. Kysymys on merkittävästä asiasta, sillä ikäihmiset käyttävät muuta väestöä huomattavasti enemmän terveyskeskuspalveluita.

Hallituksen esityksessä uudeksi asiakasmaksulaiksi esitetään, että asiakasmaksujen maksukatto säilyisi edelleen samana, joka on nyt 683 euroa vuodessa. Hyvänä pidämme sitä, että lain soveltamisalaa laajennettaisiin.

Maksukattoja kerryttäisivät jatkossa myös suun terveydenhuollon käynnit ja toimenpiteet, tilapäisen kotisairaanhoidon ja kotisairaalan maksut, ensihoidon palvelumaksut sekä toimeentulotuesta maksetut maksut. Tämä on parannus niille eläkeläisille, jotka käyttävät muuta väestöä enemmän maksukaton laajennuksen piiriin esitettyjä palveluita. EETU ry esittää, että maksukattoon sisällytetään omaishoitajan vapaan aikaisen sijaishoidon maksut.

EETU ry pitää puutteena sitä, ettei ikääntyneitä usein koskevat ja suuria kustannuksia aiheuttavat hammasteknisen laboratorion kulut eikä erikoismateriaaleista aiheutuvat kulut kerrytä maksukattoja. On huomioitava, että alemmissa sosioekonomisissa ryhmissä suun terveys on heikompi ja hoidon tarve suurempi. Pienituloisten mahdollisuus saada tarvitsemansa palvelut tulee turvata.

Nykyinen asiakasmaksulaki 11§:n antaa kunnalle harkinnanvaraisen mahdollisuuden alentaa asiakasmaksua tai jättää maksun kokonaan perimättä, jos asiakkaan taloudellinen tilanne on

heikko. Lakia on sovellettu vain vähän. Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että asiakasmaksujen alentaminen tai perimättä jättäminen olisi jatkossakin harkinnanvaraista. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että maksujen alentamiselle tai perimättä jättämiselle luodaan valtakunnalliset soveltamisohjeet ja käytänteet, ne otetaan maakuntien käyttöön ja niitä myös noudatetaan. Hyvänä asiana pidämme sitä, että lakia selkiytetään tältä ja tiedonantovelvollisuuden osalta. On pidettävä huolta että, voimaantullessaan lain sisältö ja henki toteutuvat käytännössä ja siten, etteivät ihmiset joudu epätasa-arvoiseen asemaan asuinpaikan perusteella.

Yksityisten perintätoimistojen perintämaksut ja korkeat viivästyskorot kasvattavat toimeentulotukimenoja ja tulevat kalliiksi yhteiskunnalle. Yksityisten, voittoa tavoittelevien perintätoimistojen käyttämisestä julkisten sotemaksujen perijänä tulee luopua. Maakuntiin on luotava keskitetyt laskutus- ja perintätoimistot ja niiden toimintatapoja tulee selkeyttää.

Luottotietoyhtiö Asiakastiedon tuoreen selvityksen (9.1.2019) mukaan maksuhäiriöt ovat lisääntyneet erityisen paljon eläkeikäisillä, joiden maksuhäiriömerkinnät ovat kasvaneet vuodessa yhdeksän prosenttia. Viime vuonna lähes 34 500:lla yli 65-vuotiaalla oli maksuhäiriömerkintä.

Hallituksen esityksessä uudeksi asiakasmaksulaiksi esitetään, että jatkossa maksukaton täyttymisen seuraaminen olisi maakunnallisella hallinnolla, jolla on riittävät resurssit seurantaan. EETU ry:n mielestä ehdotettu muutos on tervetullut. Seurannan avulla varmistetaan, että jokainen maksukaton ylittänyt hyötyy tilanteesta.

Tervetulleena muutoksena EETU ry pitää myös sitä, että asiakkaalle maksuttomat palvelut laajenisivat osittain mielenterveys- ja päihdepalveluissa sekä rintamaveteraaneilla ja miinanraivaajilla vielä erikseen suun terveydenhuollon palveluissa.

Säännöllisen kotihoidon asiakasmaksujen tuloja esitetään korotettavaksi. Tästä hyötyvät erityisesti yksin asuvat, joiden maksut alenevat ehdotuksen seurauksena. Muutos olisi monen yksin asuvan palveluita käyttävän eläkeläisen kannalta myönteinen

Tärkeänä asiana EETU ry pitää sitä, että lakiesityksen myötä asiakasmaksulakiin kirjattaisiin vain ne palvelut, joista voidaan periä maksuja. Lain voimaan tultua on kuitenkin varmistettava, etteivät palvelut, hoito, hoiva ja tuki jää tulevaisuudessa ikääntyneiden ulottumattomiin korkeiden asiakasmaksujen vuoksi.

Etäpalvelut kehittyvät ja tuovat mahdollisuuksia sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Etäpalveluiden maksullisuuden sääntely on lain tasolla tarpeen, mutta esitetyllä tavalla se on kohtuuton. On täsmennettävä etäpalveluiksi esitettävien palveluiden toteuttamisen soveltuvuutta; esimerkiksi mitä kiireellinen etäpalvelu tosiasiallisesti tarkoittaisi. EETU ry ei näe hyvänä etäpalvelujen säätämistä maksullisiksi rinnastaen käyntimaksuihin. Etäpalveluiden tulisi pääsääntöisesti olla maksuttomia, eikä niitä voi edellyttää käytettäväksi. Etäpalvelut eivät poista henkilökohtaista käyntiasiointia ja sen mahdollisuus tulee aina taata.

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2017 suomalaisista 16–89-vuotiaista 88 prosenttia käytti internetiä. Huomioitavaa on, että ikääntyneistä, jotka myös käyttävät ja tarvitsevat usein paljon terveydenhuollon palveluita, eivät kaikki ole osaavia ja aktiivisia verkkopalvelujen

käyttäjiä. On huomioitava, että ikääntyneistä 65–74-vuotiaista 75 prosenttia ja 75–89-vuotiaista 37 prosenttia käytti nettiä. Sähköpostia vanhemmista 75–89-vuotiaista käytti vain

28 prosenttia ja verkkopankkia 30 prosenttia. Virallisen lomakkeen lähettäneitä oli pieni joukko niin nuoremmissa kuin vanhemmissa ikääntyneissä: 65–74-vuotiaissa 30 prosenttia ja vanhemmissa, 75–89-vuotiaissa 10 prosenttia.

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry

ANNELI TAINA

Anneli Taina
EETU-PIO:n puheenjohtaja
anneli.taina@kolumbus.fi
0400 852 626

Matti Niiranen
EETU-PIO:n sihteeri
matti.niiranen@senioriliitto.fi
040 501 9192

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry –
Pensionärsförbundens intresseorganisation PIO rf koostuu seuraavista liitoista:

Eläkeliitto ry	puheenjohtaja Raimo Ikonen toiminnanjohtaja Anssi Kemppi
Eläkeläiset ry	puheenjohtaja Martti Korhonen toiminnanjohtaja Jan Koskimies
Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry	puheenjohtaja Simo Paassilta toiminnanjohtaja Timo Kokko
Kansallinen senioriliitto ry	puheenjohtaja Anneli Taina toiminnanjohtaja Matti Niiranen
Kristillinen Eläkeliitto ry	puheenjohtaja Leea Hiltunen toiminnanjohtaja Päivi Kyyrö
Svenska pensionärsförbundet rf	puheenjohtaja Ole Norrback toiminnanjohtaja Berit Dahlin

EETU-liitoilla on yli 1 200 paikallisyhdistystä, 70 alue- ja piiriyhdistystä ja 300 000 henkilöjäsentä. EETU ry:n puheenjohtajuus vaihtuu vuosittain. Vuonna 2019 *Kansallinen senioriliitto ry* toimii EETU:n puheenjohtajajärjestönä ja Kansallinen senioriliitto ry:n puheenjohtaja Anneli Taina EETU:n puheenjohtajana. EETU:n sihteerinä ja työvaliokunnan puheenjohtajana toimii Kansallinen senioriliitto ry:n toiminnanjohtaja Matti Niiranen. **YHTEYSTIEDOT** Sähköposti: eetu@eetury.fi Puhelin 050 330 9270 Nettisivut www.eetury.fi